

IV. ZHODNOCENÍ VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ VYNALOŽENÝCH K ODSTRAŇOVÁNÍ POVODŇOVÝCH ŠKOD, K ÚHRADĚ RESTITUČNÍCH VÝDAJŮ A K ŘEŠENÍ DŮSLEDKŮ KOSOVSKE KRIZE

a) Zhodnocení využití prostředků vynaložených k odstraňování povodňových škod

Výdaje na odstraňování povodňových škod způsobených v roce 2002

Záplavy, které v srpnu roku 2002 postihly rozsáhlá území v České republice, způsobily obrovské škody na majetku státu, municipalit, podnikatelských subjektů i občanů. Nezbytnost řešení následků povodňových škod se tak stala prvořadým úkolem, kterým se musela vláda zabývat bezprostředně po vzniku krizové situace a který se promítá i do dalších let.

Největší objem finančních prostředků byl vynaložen v letech 2002 až 2004. Celkem bylo v těchto třech letech vynaloženo na řešení následků povodňových škod z rozpočtů jednotlivých kapitol státního rozpočtu **16,2 mld. Kč**, z toho 2,5 mld. Kč v roce 2002, více než 9,9 mld. Kč v roce 2003 (z toho 5,4 mld. Kč od EIB a 4,1 mld. Kč z Fondu solidarity EU) a 3,8 mld. Kč v roce 2004 (z toho 2,7 mld. Kč od EIB). **V roce 2005** již objem prostředků na tento účel klesl na **1,9 mld. Kč** (z toho 1,7 mld. Kč od EIB) a tento trend pokračoval i v dalších letech.

V roce 2006 bylo v rámci závazných ukazatelů čerpáno již pouze 227 mil. Kč, v roce 2007 to bylo necelých 24 mil. Kč, v roce 2008 pak necelých 14 mil. Kč a **v roce 2009 nebyla na daný účel vyčleněna ve schváleném rozpočtu formou závazného ukazatele „Výdaje na odstraňování škod způsobených povodněmi v roce 2002“ žádná částka.**

V kapitole Ministerstvo vnitra došlo během roku k čerpání výdajů souvisejících s povodněmi 2002, nešlo však o prostředky v rámci závazných ukazatelů.

V průběhu roku 2009 byla provedena rozpočtová opatření, kterými byly z kapitoly Ministerstvo spravedlnosti do kapitoly **Ministerstvo vnitra** převedeny finanční prostředky ve výši 3 mil. Kč (na dezinfekci, rozmrazení a vysušení povodněmi zasažených dokumentů). Do téže kapitoly byly převedeny rozpočtovým opatřením prostředky ve výši 1 mil. Kč (0,5 mil. Kč z kapitoly Ministerstvo spravedlnosti a 0,5 mil. Kč z kapitoly Český statistický úřad) k financování restaurování dokumentů zasažených povodněmi v roce 2002. Tyto činnosti technicky zajišťoval Národní archiv.

Prostředky na odstraňování povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření

V dubnu 2006 byl schválen zákon č. 170/2006 Sb., kterým se změnil zákon o státním rozpočtu na rok 2006. V souvislosti s jarními povodněmi v roce 2006 došlo tímto zákonem k navýšení příjmů i výdajů rozpočtu kapitoly VPS o 5 mld. Kč. Na výdajové straně byl v rozpočtu doplněn nový specifický ukazatel „**Prostředky na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření**“ s částkou 5,0 mld. Kč. Během roku 2006 bylo z těchto prostředků kapitolami vyčerpáno 3,1 mld. Kč, zbývajících 1,9 mld. Kč bylo převedeno do kapitoly OSFA k použití v dalších letech na stejný účel. V roce 2007 došlo k transferu dalších 329 mil. Kč do jiných kapitol, v roce 2008 to bylo 444 mil. Kč a v roce 2009 došlo z kapitoly OSFA k transferu necelých 498 mil. Kč do kapitoly Ministerstvo zemědělství. Vývoj čerpání prostředků na tyto účely podle zákona č. 170/2006 Sb. je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 56

usnesení vlády č.	resort	specifikace výdajů nebo název programu	rok 2006			rok 2007	rok 2008	rok 2009	v tis. Kč
			Rozděleno vládou (6 mld Kč)	Uvolněno do kapitol z kapitoly VPS	Převedeno do kapitoly OSFA z VPS v roce 2006	Uvolněno do kapitol z kapitoly OSFA	Uvolněno do kapitol z kapitoly OSFA	Uvolněno do kapitol z kapitoly OSFA	
495/2006	MPŠV	Celkem za kapitolu	200 000	48 627	151 373	0	0	0	151 373
		aktivní politika zaměstnanosti v r. 2006	200 000	48 627	151 373	0	0	0	151 373
604/2006	MMR	Celkem za kapitolu	1 763 800	1 763 800	0	0	0	0	0
		program 217 117 Obnova oboecního a kraj.majetku postiž.živiční nebo jinou pohromou	1 688 800	1 688 800	0	0	0	0	0
		provozni výdaje na řešení ochrany majetku obcí před povodněmi	40 000	40 000	0	0	0	0	0
		návratné finanč. pomoci (nař.vl.č. 395/2002 Sb.)	20 000	20 000	0	0	0	0	0
		návratné finanč. pomoci (us.vl.č. 553-změna nař.vl.č. 395/2002 Sb.)	15 000	15 000	0	0	0	0	0
604/2006	MD	Celkem za kapitolu	559 189	511 801	47 388	-47 345	0	0	43
		dotace SFDI	511 801	511 801	0	0	0	0	0
		odstraň. škod na majetku subj.provozcích veřejné přístavy a vnitrozemskou vodní dopravu	47 388	0	47 388	-47 345	0	0	43
604/2006	MK	Celkem za kapitolu	39 665	39 665	0	0	0	0	0
		obnova území postiž.povodně	39 665	39 665	0	0	0	0	0
604/2006	MŽP	Celkem za kapitolu	399 834	297 834	102 000	0	0	0	102 000
		Program Státní podpora MŽP při obnově území postiženého povodně v r. 2006	143 846	143 846	0	0	0	0	0
		Program Státní podpora na odstranění, dekontaminaci znečištěné zeměiny a likvidaci nevhodné zabezpečených sond	102 000	0	102 000	0	0	0	102 000
		prog. 215127 - Digitál. povodňový plán	10 000	10 000	0	0	0	0	0
		prog. 215130 - Modernizace předpovědní a výstražné povod.služby	95 800	95 800	0	0	0	0	0
1167/2006		změni škod po povodních - KRNAP	48 188	48 188	0	0	0	0	0
604/2006	MŠMT	Celkem za kapitolu	123 700	123 700	0	0	0	0	0
		prog. Státní podpora MŠMT při obnově území postiž.povodně 2006	23 700	23 700	0	0	0	0	0
828/2006		prog. VIII - údržba a provoz sport.a tělovýchovných zařízení	100 000	100 000	0	0	0	0	0
670/2006	MZe	Celkem za kapitolu	1 900 000	335 270	1 564 730	-281 659	-443 870	-497 623	341 578
		odstraň.povodňových škod vzn.v r. 2006	1 900 000	335 270	1 564 730	-281 659	-443 870	-497 623	341 578
		Celkem	4 986 188	3 120 697	1 865 491	-329 004	-443 870	-497 623	594 994
		Nerозděleno vládou v roce 2006	13 812	x	13 812	x	x	x	13 812
		Kontrolní součet pro stav na účtu	5 000 000	3 120 697	1 879 303	-329 004	-443 870	-497 623	608 806

V souladu se zákonem č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2009, a se zákonem č. 170/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 543/2005 Sb., o státním rozpočtu na rok 2006, byl v průběhu roku 2009 navýšen rozpočet kapitoly OSFA u závazného ukazatele „**Transfery na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření**“ o 592 mil. Kč.

Z této částky směřovalo nakonec **do kapitoly Ministerstvo zemědělství** vzhledem ke zpětnému rozpočtovému opatření ve výši 94 mil. Kč necelých **498 mil. Kč**. Z toho **435 mil. Kč** bylo transferováno na **podprogram 229 114 - Odstranění následků povodní roku 2006**. Skutečně byla na tento podprogram kapitolou Ministerstvo zemědělství **vyčerpána** téměř celá částka (**432 mil. Kč**). Na **podprogram 229 115 - Odstranění následků povodně roku 2007** směřovalo z kapitoly OSFA **21 mil. Kč** a **19 mil. Kč** bylo skutečně uvolněno. Na **podprogram 229 116 - Odstranění následků povodní roku 2009** bylo z kapitoly OSFA transferováno přes **41 mil. Kč** a necelých **41 mil. Kč** bylo skutečně vyčerpáno. Výše uvedené prostředky vycházely z již uvedeného zákona č. 170/2006 Sb.

Podle přechodného ustanovení zákona č. 181/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, je **ministr financí zmocněn použít prostředky** určené na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření, které byly převedeny do státních finančních aktiv, také **na odstraňování povodňových škod vzniklých po roce 2006 na vodních tocích a vodních dílech**.

Povodně 2009

V červnu a červenci 2009 došlo na území ČR k záplavám. Pro pomoc k financování jejich následků byl v říjnu schválen **zákon č. 382/2009 Sb., o státním dluhopisovém programu na částečnou úhradu nákladů spojených s odstraněním následků škod způsobených záplavami a povodněmi v červnu a červenci 2009**. Maximální rozsah tohoto programu byl stanoven na 7,0 mld. Kč. Následující tabulka ukazuje požadavky jednotlivých kapitol na čerpání prostředků z tohoto dluhopisového programu a skutečnou výši čerpání v roce 2009.

Tabulka č. 57

v tis. Kč

Materiál	Kapitola	Účel / program (podprogram)	Požadavek celkem	Skutečné čerpání v roce 2009
Strategie obnovy území částí Jihočeského, Ústeckého, Olomouckého a Moravskoslezského kraje postižených záplavami a povodněmi v červnu a červenci 2009	MMR	Obnova obecního a krajského majetku postíženého živelní nebo jinou pohromou	3 600 000	141 723
	MMR	Podpora bydlení	441 749	114 980
	MMR	Podle NV 394/2002 a 395/2002 - demolice	35 850	10 121
Informace o obnově území po povodních 2009 v gesci Ministerstva životního prostředí	MŽP	Státní podpora při obnově území postíženého povodní	279 461	0
Informace o škodách způsobených povodněmi v červnu a červenci 2009 na dopravní infrastrukturu v majetku státu	MD	Dotace pro SFDI - silnice I. tř., železnice	1 949 074	1 373 986
Návrh finančního řešení zmírnění škod způsobených na municipální infrastruktuře vodovodů a kanalizací v důsledku povodní v červnu a červenci 2009	MZe	Podpora odstraňování povodňových škod způsobených povodněmi 2009	162 000	0
Návrh finančního řešení zmírnění škod způsobených na státním vodohospodářském majetku v důsledku povodní v červnu a červenci 2009	MZe	Odstraňování povodňových škod na státním vodohospodářském majetku	1 000 000	40 985
Informace o škodách způsobených záplavou v důsledku přívalemých dešťů v areálu Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany, v.v.i.	SÚJB		10 000	10 000
Celkem			7 478 134	1 691 795

Mimo rámec již zmíněného zákona č. 170/2006 Sb. docházelo k financování některých programů či akcí týkajících se povodní či prevencí před nimi přímo z rozpočtů jednotlivých kapitol (či z nároků).

V kapitole **Ministerstvo zemědělství** činil v rámci programu **129 120 – Podpora prevence před povodněmi II** schválený rozpočet 30 mil. Kč. Rozpočet této akce byl v průběhu roku navýšen na 1 797 mil. Kč transferem z kapitoly OSFA a o 1 314 mil. Kč z úvěrů EIB (přes kapitolu Státní dluh). **Skutečné čerpání dosáhlo výše 1 796 mil. Kč.** V rozpočtu této kapitoly byly zahrnuty i výdaje na **pozemkové úpravy k řešení protipovodňových opatření** a jejich skutečné čerpání představovalo **742 mil. Kč.** Na **pozemkové úpravy a technickou pomoc z prostředků Programu rozvoje venkova** bylo celkem vyčerpáno **919 mil. Kč.**

V kapitole **Ministerstvo životního prostředí** bylo v rámci programu 115 110 **Podpora zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní** vyčerpáno **874 mil. Kč.**

V kapitole **Ministerstvo dopravy** bylo použito **52 mil. Kč** na program **227 020 Protipovodňové zajištění dopravních objektů.** Z toho 30 mil. Kč bylo kryto nároky.

Prostřednictvím kapitoly **VPS** bylo v roce 2009 poskytnuto **krajům 88 mil. Kč** na úhradu prvotních nezbytných nákladů **na záchranné a likvidační práce v souvislosti s povodňovou situací v roce 2009.** Prostředky byly uvolněny v souladu s usnesením vlády č. 1194/2009. Zdrojem prostředků se stala položka Vládní rozpočtová rezerva (24 mil. Kč) a položka Rezerva na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků (64 mil. Kč). Z položky **Rezerva na mimořádné výdaje** podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, bylo uvolněno dalších **30 mil. Kč** (pro hasičské sbory).

Součástí transferů veřejným rozpočtům územní úrovně v kapitole **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** byly i prostředky na zmírnění škod způsobených povodněmi ve výši **3 mil. Kč** (odměny pracovníkům, učebnice a učební pomůcky).

Podrobnější informace o využití finančních prostředků uvolněných na odstraňování následků povodňových škod **jsou obsaženy v závěrečných účtech jednotlivých kapitol.**

Další prostředky byly poskytnuty **prostřednictvím veřejných rozpočtů územní úrovně**. Výše uvolněných prostředků a účely jejich využití jsou uvedeny v části II. sešitu F o hospodaření rozpočtů územních samosprávných celků.

b) Využití prostředků určených k úhradě restitučních výdajů poskytnutých na základě zákonů č. 164/1998 Sb., 21/2000 Sb. a 246/2000 Sb.

Zákonem č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd, bylo dosavadním uživatelům bytů a nebytových prostor ve vydávaných nemovitostech, které slouží pro činnost diplomatických a konzulárních misí, poskytování zdravotnických a sociálních služeb, potřeby školství, provoz kulturních a tělovýchovných zařízení, pracovní rehabilitaci a zaměstnání zdravotně postižených osob, umožněno uzavřít s nabyvateli těchto objektů dohodu o užívání a nájmu nebytových prostor podle občanského zákoníku a souvisejících předpisů. Oprávněná osoba mohla dohodu vypovědět nejdříve po uplynutí 10 let ode dne účinnosti tohoto zákona (tj. po 1. listopadu 2000).

Tímto zákonem však nebyly stanoveny potřebné prostředky ke krytí výdajů s tím souvisejících, proto bylo financování výdajů řešeno **zákonem č. 164/1998 Sb.**, kterým se mění zákon č. 500/1990 Sb., o působnosti orgánů ČR ve věcech převodů vlastnictví k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby. Podle tohoto zákona bylo v roce **1998 z prostředků Fondu národního majetku převedeno 5 480 mil. Kč** na zvláštní účet státních finančních aktiv ke krytí nezbytných výdajů vyvolaných zánikem věcných břemen váznoucích na majetku vydaném oprávněným osobám a ke krytí nezbytných výdajů souvisejících s náhradou za majetek státu sloužící účelům výzkumu a vývoje vydaný oprávněným osobám.

Prostředky vyčleněné podle zákona č. 164/1998 Sb. však nepostačovaly v plné výši na krytí nezbytných výdajů vyvolaných zánikem věcných břemen na restituovaném majetku, proto byly **v roce 2000 uvolněny další prostředky podle zákona č. 21/2000 Sb.** pro kapitolu Ministerstvo práce a sociálních věcí (4 000 mil. Kč) a **podle zákona č. 246/2000 Sb.** pro kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2 090 mil. Kč), Ministerstvo kultury (1 489 mil. Kč), Ministerstvo zdravotnictví (700 mil. Kč) a pro OkÚ Kutná Hora (55 mil. Kč), **v souhrnné výši 8 334 mil. Kč.** Celkem tak bylo k uvedenému účelu **vyčleněno přes 13,8 mld. Kč.**

Rozdělení finančních prostředků určených k úhradě restitučních výdajů podle výše uvedených zákonů a podle jednotlivých kapitol a jejich čerpání v roce 2009 je uvedeno v následující tabulce:

Tabulka č. 58

Kapitoly	z.č.164/1998 Sb. čerpání (vyčerpano) 1998-2001	z.č.21/2000 Sb. čerpání (vyčerpano) 2000-2003	zákon č.246/2000 Sb.			Vyčleněno dle zákonů celkem	Čerpání dle zákonů celkem	Možnost použití v přítím období
			vyčleněno	čerpání	čerpání			
				2000-2008	2009			
Ministerstvo práce a sociálních věcí	2 750	4 000	0	0	0	6 750	6 750	0
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	2 293	0	2 090	1 249	0	4 383	3 542	841
Ministerstvo kultury	324	0	1 489	1 326	11	1 813	1 661	152
Ministerstvo zdravotnictví	113	0	700	700	0	813	813	0
Okresní úřad Kutná Hora	0	0	55	55	0	55	55	0
C E L K E M	5 480	4 000	4 334	3 330	11	13 814	12 821	993

Z přehledu je zřejmé, že v roce 2009 byly čerpány jen prostředky vyčleněné podle zákona č. 246/2000 Sb. Prostředky vyčleněné na základě zákonů č. 164/1998 Sb. a č. 21/2000 Sb. byly v plné míře již dočerpány v minulých letech. Z objemu 4,3 mld. Kč (zákon č. 246/2000 Sb.) bylo do roku 2008 vyčerpano 3,3 mld. Kč.

Schválený rozpočet roku 2009 v kapitole OSFA činil 150 mil. Kč. Skutečný transfer prostředků činil celkem necelých 11 mil. Kč, a to pouze do kapitoly Ministerstvo kultury, kde bylo na 2 akce v podprogramu 234 113 čerpáno celkem necelých 40 mil. Kč (z toho 29 mil. Kč přímo prostřednictvím rozpočtu Ministerstva kultury). Jde o akce **Rekonstrukce zámku Krásné Březno a Kutná Hora – Hlouška, č.p. 141, rekonstrukce na depozitář. Druhá ze zmíněných akcí je v současné době jediným „klasickým restitučním titulem“, což znamená, že je financován z kapitoly OSFA.**

Na krytí nezbytných výdajů vyvolaných zánikem věcných břemen na restituovaném majetku bylo **ve všech dotčených kapitolách vynaloženo za celé období od roku 1998 v souhrnu přes 12,8 mld. Kč**. Prostředky v celkové výši 1,0 mld. Kč, které byly na restituční výdaje vyčleněny podle zákona č. 246/2000 Sb. a které nebyly dosud čerpány, mohou být k těmto účelům **použity v příštích letech**.

c) Využití prostředků určených zákonem č. 165/1999 Sb. k řešení důsledků kosovské krize

Zákon č. 165/1999 Sb. zmocnil Ministerstvo financí **vydat státní dluhopisy do výše 2,0 mld. Kč** s účelovým určením na financování řešení důsledků kosovské krize.

Emise dluhopisů byly uskutečněny v letech 1999 a 2000. Získané **prostředky byly uloženy na zvláštním účtě ve státních finančních aktivech**, z něhož byly do roku 2005 uvolňovány zúčastněným resortům. Část prostředků si resorty v souladu s tehdy platnými rozpočtovými pravidly převedly do svých rezervních fondů.

Základní **rozdělení celkové částky 2,0 mld. Kč** mezi zainteresované resorty stanovila vláda svým **usnesením č. 765/1999**. Tato základní alokace byla posléze upravována, a to především **dalším usnesením č. 1025/1999** a dále též i dohodami mezi resorty navzájem.

V letech 2006 až 2009 nebyla uvolněna z účtu státních finančních aktiv rozpočtovými opatřeními žádná částka. Kapitoly Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo zahraničních věcí, kterým byly v roce 1999 vyhrazeny prostředky, nevyčerpaly v průběhu roku na tento účel žádné prostředky (dle usnesení vlády č. 765/1999).

Ministerstvo zahraničních věcí však pokračuje ve financování projektů v oblasti západního Balkánu. V roce 2009 byly čerpány prostředky z běžného rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí ve výši 0,9 mil. Kč. Jednalo se o financování projektu „Internetová databáze Studuj venku“ (Sarajevo) ve výši 0,1 mil. Kč, projektu „Podpora pozorování voleb v Makedonii“ (Skopje) ve výši 0,3 mil. Kč a projektu „Informování o NATO“ (Bělehrad) ve výši 0,5 mil. Kč.